

Kontaktpersoner i detta ärende
Chefsjurist Petra Eklund Åhlström
010-510 54 31
petra.eklund.ahlstrom@akeri.se

Transportstyrelsen
Väg och järnväg
Box 267
781 23 Borlänge
vag@transportstyrelsen.se

**SVERIGES ÅKERIFÖRETAGS YTTRANDE ÖVER FÖRSLAG
TILL ÄNDRING AV TRANSPORTSTYRELSENS MEDICINSKA
KRAV VID DIAGNOSEN MISSBRUK AV ALKOHOL OCH VID
ETT BRUK AV SUBSTANS SOM INTE ÄR TILLFÄLLIGT OCH
SOM FRÅN MEDICINSK SYNPUNKT ÄR SKADLIGT.**

Sveriges Åkeriföretag är åkerinäringens branschorganisation och arbetar för en sund och lönsam utveckling av denna näring som svarar för cirka 4 % av Sveriges BNP.

Sammanfattning

- Sveriges Åkeriföretag ser positivt på att Transportstyrelsen lämnar ett förslag som innebär att reglerna harmoniseras med körkortsdirektivet och minskar nationella särkrav.

- Sveriges Åkeriföretag ser vidare positivt på att föreskrifterna och relaterade diagnoser moderniseras.
- Sveriges Åkeriföretag tycker att det är viktigt att myndigheterna säkerställer att reglerna är evidensbaserade, proportionerliga och tar utgångspunkt i den så viktiga trafiksäkerheten.
- Sveriges Åkeriföretag välkomnar uppföljning av effekterna av förslaget och att myndigheten vid behov vidtar åtgärder.
- Sveriges Åkeriföretag hänvisar i övrigt till kommentarerna i remissvaret nedan.

Bakgrund till förslaget

Sveriges Åkeriföretag har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på innehållet i rubricerad remiss. Sveriges Åkeriföretag har tagit del av materialet i form av en konsekvensutredning och förslag till ändring av föreskrifter. Sveriges Åkeriföretag vill inledningsvis tydliggöra att vi anser att det är oacceptabelt att föra motorfordon i påverkat tillstånd oavsett om det sker vid påverkan av alkohol, mediciner eller narkotikaklassade preparat.

Transportstyrelsen har under åren 2021–2022 genomfört en översyn av kraven avseende alkohol, psykoaktiva substanser och läkemedel som återfinns i Transportstyrelsen föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:125) om medicinska krav för innehav av körkort m.m. (medicinföreskrifterna). Översynen resulterade i en rapport som finns publicerad på Transportstyrelsen webbplats¹. Transportstyrelsen påbörjade arbetet med översynen som en följd av att reglerna (kap 12–13 i ovan nämnda föreskrifter) om alkohol, psykoaktiva substanser och läkemedel har funnits i många år och att myndigheten genom åren har fått synpunkter på att föreskrifterna överlag är svårbegripliga och i flera delar inaktuella.

¹ TSV 2020–8962 Översyn alkohol, narkotika och läkemedel - Transportstyrelsen

Som jämförelse; Kapitel 12 har, kortfattat, hittills inneburit att:

- Ett bruk av substans som inte är tillfälligt och som från medicinsk synpunkt är skadligt har utgjort hinder för körkortsinnehav.
- Ett bruk av alkohol som uppfyller kriterierna för den tidigare diagnosen missbruk enligt DSM-IV har utgjort hinder för körkortsinnehav.

I översynen genomförde Transportstyrelsen en omfattande analys och tolkning av körkortsdirektivets bilaga III för att utreda hur medicinföreskrifterna förhåller sig till direktivets reglering om alkohol och psykoaktiva substanser (narkotika). Myndighetens slutsatser var att medicinföreskrifterna når upp till minimikraven i körkortsdirektivet, men att reglerna i vissa delar är strängare än direktivets krav. Myndigheten kom då fram till att mycket talade för att dessa strängare krav skulle behållas, men att det behövde utredas vidare i vilken utsträckning och hur de i sådant fall ska vara utformade. Till följd av slutsatserna i översynen genomförde Transportstyrelsen ett arbete med att revidera medicinföreskrifternas kapitel om alkohol, psykoaktiva substanser och läkemedel som resulterade i remissförslag, TSF 2023–5. Det förslaget, som remitterades i januari 2025, innebar således en kompromisslösning.

I januariförslaget togs DSM-IV-diagnosen (Missbruk) bort som hinder, men behöll regler som innebar att skadligt bruk och överkonsumtion av alkohol skulle kunna utgöra hinder för körkortsinnehav under vissa förutsättningar, bland annat att ett av tre angivna kriterier skulle uppfyllas samt om skadligt bruk ger ökad trafiksäkerhetsrisk. Syftet var att fortsatt ha ett skydd mot riskbeteenden som kunde påverka trafiksäkerheten, även om dessa inte uppfyllde kriterierna för beroende.

Nu har ännu ett nytt förslag tagit fram med anledning av de remissvar som inkommit på ändringsförslagen i TSF 2023–5 och med anledning av synpunkter på nuvarande lagstiftning och omdiskuterad praxis.

Förslagets innehåll

Sveriges Åkeriföretag välkomnar den översyn som företagits av de medicinska föreskrifterna. Förhoppningen är att det skall ge rättssäkra beslut och en tydlighet i handläggning och process av de ärenden som berörs utan att ge avkall på trafiksäkerheten.

De nya förslagen som nu lagts fram i TSF 2025–97 tas fram av flera skäl:

- Modernisering och förenkling: Nuvarande föreskrifter anses i delar vara otidsenliga, bland annat genom att de hänvisar till äldre diagnosverktyg som DSM-IV. (Samma skäl som angavs och utvecklades i januariförslaget 2023–5)
- Proportionalitet och rättssäkerhet: Det har vuxit fram ett förhållningssätt att regler inte ska vara strängare (särkrav) än vad som är motiverat och vetenskapligt underbyggt.
- Forskningsbaserade beslut: Nya vetenskapliga rön visar att vissa diagnoser i sig inte automatiskt innebär en trafiksäkerhetsrisk.
- Minskad administrativ börda: Förslagen bedöms minska belastningen på hälso- och sjukvården genom färre intyg och provtagningar.
- Anpassning till EU-direktiv: Målet är att anpassa de svenska reglerna till EU:s minimikrav för att uppnå harmonisering mellan medlemsländerna.

Det nu aktuella förslaget innebär i korthet att:

- Ett bruk av substans som inte är tillfälligt och som från medicinsk synpunkt är skadligt ska inte längre utgöra hinder för innehav av körkort.
- Ett bruk av alkohol som tidigare klassificerats som missbruk, enligt DSM-IV, ska inte längre ska utgöra hinder för innehav av körkort.
- Diagnosen beroende kvarstår som hinder, i enlighet med EU-direktivets minimikrav.

Transportstyrelsen föreslår således att tidigare hinder för innehav tas bort enligt ovan. Diagnosen missbruk enligt DSM-IV är avskaffad internationellt och ersatt av begrepp som beroende och skadligt bruk. Myndigheten bedömer att det saknas vetenskapligt stöd för att dessa tillstånd, som nu föreslås tas bort, i sig, utan andra riskfaktorer, medför en betydande trafiksäkerhetsrisk. Efter omfattande utredning gör Transportstyrelsen bedömningen att den negativa trafiksäkerhetseffekt som förslaget kan medföra är liten.

De nya reglerna om alkohol planeras träda i kraft redan den 15 januari 2026, medan en bredare översyn av hela kapitel 12 och 13 i medicinföreskrifterna förväntas bli klar under andra halvåret 2026

Sammanfattning

Tillämpningen av de medicinska kraven för körkortsinnehav är idag komplex och märkt av flera utmaningar bland annat:

De medicinska föreskrifterna har präglats av många korsreferenser och av ganska svårgenomträngliga regler och begrepp. Dessutom har det uppkommit frågor i praxis om bevisbördan och utredningarnas tillförlitlighet. Bristfälliga utredningar har lett till att beslut om återkallelse upphävts i domstol och bidragit till en osäkerhet för såväl samhälle som individen.

Det har vidare funnits behov av att klargöra hur gränsvärden för alkoholmarkörer och diagnostiska kriterier för t e x missbruk och överkonsumtion ska tillämpas i praktiken.

Sveriges Åkeriföretag anser att förslaget till stor del möter en del av de utmaningar som redogjorts för både nu och tidigare. Genom att ta bort särkraven och hänvisningar till äldre diagnoskriterier ökar förhoppningsvis möjligheterna till stärkt rättssäkerhet och tydlighet i tillämpningen av de medicinska kraven. Dessutom ökar även möjligheten för Transportstyrelsen och domstolarna att på ett enklare sätt

säkerställa att besluten är rättvisa och proportionerliga och även tillvaratar trafiksäkerhetsintresset. Sveriges Åkeriföretag anser, trots att Transportstyrelsen genomfört omfattande utredningar och utifrån dessa gör bedömningen att den negativa trafiksäkerhetseffekt som det nu aktuella förslaget kan medföra är liten, så bör en noggrann uppföljning ske framöver av eventuella konsekvenser för trafiken. Allt för att upprätthålla den höga och viktiga trafiksäkerhetsnivån som är en del våra åkeriföretags chaufförers dagliga arbetsmiljö. Vi föreslår att Transportstyrelsen följer upp effekterna av ändringen och vid behov vidtar åtgärder.

Övrigt

Sveriges Åkeriföretag står gärna till Transportstyrelsens förfogande även i framtiden i arbetet med regelgivning som berör transportsektorn för godstransporter på väg.

Stockholm som ovan

Ulric Långberg
Samhällspolitisk Chef